

ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ПРЕМЬЕР-МИНИСТРІ

ПРЕМЬЕР-МИНИСТР
РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН

010000, Астана қаласы, Үкімет үйі

010000, город Астана, Дом Правительства

№ _____

Қазақстан Республикасы
Құрылтайының депутаттарына

2026 жылғы 17 қыркүйектегі № ДС-17 сауалға

Құрметті депутаттар!

Құс шаруашылығын дамыту мәселелері бойынша депутаттық сауалдарыңызды қарап, келесіні хабарлаймын.

Көтеріліп отырған мәселелер өзекті және осы бағыттың тұрақты дамуы үшін маңызы зор.

Сауалда атап өтілгендей, соңғы бес жылда Үкімет қабылдаған шаралар салада **айтарлықтай нәтижелерге** қол жеткізуге мүмкіндік берді.

Бұдан бөлек, қазіргі уақытта отандық асыл тұқымды базаны кеңейту, репродукторлар құруды ынталандыру, асыл тұқымды материал сатып алуды субсидиялау, ғылыми зерттеулерді дамыту және білікті кадрлар даярлау бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Осылайша, **отандық ғылыми әлеуетті дамыту** басым бағыттардың бірі болып табылады. Қазіргі кезде құс шаруашылығы саласындағы зерттеулер Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті базасында жүргізілуде.

Соңғы бес жылда құс шаруашылығы саласындағы ғылыми зерттеулерді жүргізуге шамамен **540 млн теңге** бөлінді. Нәтижесінде селекциялық әзірлемелер алынды, құс шаруашылығы технологияларын жетілдіру бойынша ұсынымдар дайындалды, сондай-ақ қазіргі уақытта сынақтан өтіп жатқан жабдықтың эксперименттік үлгілері жасалды.

Атап өту керек, құс шаруашылығы орталығын құру бойынша ұсыныс өзекті, саланың одан әрі дамуы отандық селекцияны ілгерілету және ғылыми әзірлемелерді енгізуді қоса алғанда, ғылыми зерттеулерге кешенді тәсілді зерделеуді қажет етеді.

Осыған байланысты Ауыл шаруашылығы министрлігі **Ұлттық құс шаруашылығы ғылыми-зерттеу орталығын** (бұдан әрі – Орталық) құрудың орындылығын айқындау үшін жұмыс тобын құрды.

Анықтама: Жұмыс тобының құрамына Құрылтай депутаты, «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» КеАҚ, Республикалық құс шаруашылығы палатасы, Қазақстан құс өсірушілер одағы, «Қазақ ұлттық

аграрлық зерттеу университеті» КеАҚ және «Мал шаруашылығы және ветеринария ғылыми-өндірістік орталығы» ЖШС өкілдері кірді.

Жұмыс тобы ғылыми және кадрлық әлеуетке, саланың сұранысына және жұмыс істеп тұрған ғылыми ұйымдардың мүмкіндіктеріне талдау жүргізетін болады. Осы жұмыстың қорытындысы бойынша басым ғылыми міндеттерді, ұйымдастырушылық жағдайларды және қаржыландыру көздерін ескере отырып, Орталықты құрудың орындылығы туралы ұстаным қалыптастырылады.

Ғылыми әлеуетті дамытумен қатар импорттық асыл тұқымды материалға **тәуелділікті төмендету** негізгі міндеттердің бірі болып қала береді.

2021 – 2026 жылдары **77,5 млн АҚШ доллары** сомасына **47 млн бас** бір күндік асыл тұқымды балапан және **168 млн АҚШ доллары** сомасына **448 млн инкубациялық жұмыртқа** импортталды.

Бұл ретте 2021 – 2025 жылдары бір күндік асыл тұқымды балапан импортының көлемі салыстырмалы түрде тұрақты болып қалды, ал инкубациялық жұмыртқаны әкелу 35,6 %-ға артып, 2025 жылы 103,7 млн данаға жетті.

Мұндай динамика құс шаруашылығы өнімдерінің отандық өндірісінің артуына және кәсіпорындардың асыл тұқымды материалға тиісті сұранысына да байланысты болды. Сонымен қатар меншікті репродукторлық базаның шектеулі болуы саланы сыртқы жеткізілімдерге тәуелді күйде қалдырып отыр.

Қазіргі уақытта республикада **7 асыл тұқымды репродуктор** жұмыс істейді, оның ішінде 4-еуі ет бағытында. Отандық асыл тұқымды материалмен қамтамасыз етілу жұмыртқа бағыты бойынша **32 %-ды** және ет бағыты бойынша **44 %-ды** құрайды.

Бұл мәселені шешу үшін Үкімет **отандық асыл тұқымды базаны кеңейту** және жаңа репродукторлар құруға инвестицияларды ынталандыру бойынша шаралар қабылдауда.

Атап айтқанда, Солтүстік Қазақстан облысының тәжірибесін тарату бағдарламасына 10 жылға дейінгі мерзімге жылдық мөлшерлемесі 2,5 % құрайтын жеңілдетілген кредиттер бере отырып, асыл тұқымды репродукторлар құру бойынша жаңа бағыт енгізілді.

Сонымен бірге асыл тұқымды репродукторлар құру кезінде инвестициялық субсидиялау нормативі 25 %-дан 40 %-ға дейін ұлғайтылды. Сондай-ақ ет және жұмыртқа бағытындағы бір күндік асыл тұқымды балапанды сатып алуды әр балапанға тиісінше 600 және 60 теңге мөлшерінде субсидиялау көзделген.

Бұдан бөлек, Мал шаруашылығын дамытудың 2026 – 2030 жылдарға арналған кешенді жоспары (бұдан әрі – Кешенді жоспар) аясында ағымдағы жылдың басынан бері құс фабрикалары мен репродукторлардың айналым қаражатын толықтыруға жылдық мөлшерлемесі 5 % жеңілдетілген кредит беру тетігі жұмыс істейді. Осы бағыт бойынша **15,3 млрд теңге** сомасына **15 жоба** қаржыландырылды.

Сонымен қатар **өндірістік қуаттарды арттыру** бойынша жұмыс жүргізілуде. Мәселен, «Aitas KZ» АҚ және «Алель Агро» АҚ базасында жалпы қуаты 123 млн инкубациялық жұмыртқа болатын репродукторлар құру, сондай-

ақ «Poultry Agro» ЖШС қуаты 100 млн бас бір күндік балапан өндіретін жұмыртқа бағытындағы репродуктор құрылысы жоспарлануда.

Аталған жобаларды іске асыру құс фабрикаларының отандық асыл тұқымды материалмен қамтамасыз етілуін арттыруға және импортқа тәуелділікті дәйекті түрде төмендету үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Саланы **кадрлармен қамтамасыз етуге** де ерекше назар аударылады. Қазіргі уақытта агроөнеркәсіптік кешен үшін мамандар даярлауды 24 жоғары оқу орны, оның ішінде 3 бейінді аграрлық университет жүзеге асырады.

Білім беру бағдарламалары саланың сұранысы мен заманауи өндірістік технологияларды ескере отырып қалыптастырылады. Биылғы жылы аграрлық жоғары оқу орындарында құс шаруашылығы бойынша пәндерді қамтитын «Зоотехния» мамандығы енгізілді. Студенттерді практикалық даярлау жетекші құс шаруашылығы кәсіпорындарының базасында жүзеге асырылады, бұл мамандарды даярлау кезінде заманауи өндіріс талаптарын ескеруге мүмкіндік береді.

2032 жылға дейінгі жеке іс-қимыл жоспарын әзірлеу туралы ұсынысқа қатысты, қазіргі уақытта мал шаруашылығын, оның ішінде құс шаруашылығын дамыту 2026 – 2030 жылдарға арналған Кешенді жоспар аясында жүзеге асырылуда.

Аталған құжат өндірістік және асыл тұқымды базаны дамыту, қаржыландыру тетіктерін жетілдіру және білікті кадрлар даярлау бойынша өзара байланысты шараларды көздейді. Осы іс-шараларды бірыңғай құжат аясында іске асыру мемлекеттік органдар іс-әрекетінің келісілгендігін, қабылданатын шешімдердің жүйелілігін және саланы дамытуға кешенді тәсілді қамтамасыз етеді.

Баяндалғанды ескере отырып, осы бағыт бойынша одан әрі жұмысты Кешенді жоспар аясында жүзеге асыру орынды деп саналады. Бұл ретте отандық селекциялық-генетикалық базаны дамыту жөніндегі ұсыныстарды құрылған жұмыс тобы қарауының нәтижелерін ескере отырып, оны кейіннен өзектілендіру кезінде қарауға болады.

Осылайша, мал шаруашылығын, оның ішінде құс шаруашылығын дамыту мәселелері Үкіметтің бақылауында. Отандық асыл тұқымды базаны нығайту, ғылыми әлеуетті дамыту және импортқа тәуелділікті төмендету жөніндегі жұмыс жүйелі негізде жалғасатын болады.

О. Бектенов